

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOYS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrasats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Vera de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

NIT DE NUVIS

(Dibuix de T. Dalla Francesca.)

CRONICA

NOTAS ARTÍSTICAS

Com cada any, quan el fret apreta, han comparegut col·lectivament sota l'espaiosa claraboya del Saló Parés, a demostrar que no están balbs, que manejan lo pinzell ab desembrás, y que digui lo que vulga l'encongida columna termométrica, á Barcelona reina sempre un suau y agradable calor artístich.

—Veni á casa vostra.—'ls diu lo Sr. Parés.—Porteu las vostras obras y las penjarém al Saló pel qual ja sabeu que desfilan tots los aficionats. Qui no exposa, no ven.

Y si no tots, un bon número s'hi deixan caure. Tots hi anirían; pero n'hi ha alguns que preparan obras d'empenyo per las Exposicions oficials, y aquests s'han de retreure per forsa, en la impossibilitat de fer cap á totas las exigencias.

Tant se val!... Els que hi assisteixen se bastan sempre pera donar interés á las modestas exhibicions, no per modestas menos dignas d'atenció. ¿Cóm no han de serho si 'ls quadros qu'exposan representan pel públich una proba de bona amistat y 'l tracte dels amichs resulta sempre tan agradable!...

Entre las obras de l'exposició de aquest any se n'hi veuen algunas de notables, á pesar de careixer de exageradas pretensions, y tal vegada per lo mateix que 'n careixen. ¡Es tan encantadora la franquessa!...

Y aquesta qualitat se revela en la circumstancia especial de que molts quadros sense necessitat de llegir la firma, ni de consultar lo catáleca, al primer cop de vista ja diuen qui es lo seu autor: Ja pel tema en qu'están inspirats, ja per sas condicions de forma no donan lloch á dubtes de cap género.

¿Quí no veu tot seguit al mestre Urgell en aquella marina, en aquella Planura, en aquell Pedregal, en aquell recort de Hostalrich?

—Tú sempre pintas lo mateix—li digueren un dia.

Y ell respongué molt amatent: —Ni digueu que ho pinto, sino que ho vench!...

¿Y no ho ha de vendre si es tan hermós y tan sentit, si está tan impregnat de poesia melancólica? Ningú ha tractat may com ell los crepúsculs, ab tanta veritat y ab una forma de penetració tan fonda. Si s'escribís lo calendari del art, s'hi hauría de consignar la següent nota: «En totas las estacions del any se pon lo sol á l'hora en que l'Urgell empenya la paleta.»

¿Quí no descubreix tot desseguida á n'en Graner en aquell encofurnat grupo d'homes que s'enteran de las noticias de la guerra, á la llum de un quinqué filtrada á través de una pantalla roja? Hi ha que treures lo barret davant de aquest portento de justesa y felís expressió. Aquells tipos tan característichs, podrán pertanye á las últimas capas socials; pero quan en Graner els presenta 's fan dir si senyors.

Lo mateix artista exposa además dos retratos magistralment pintats.

¿Y en Brull? Es lo pintor insuperable de las nenas cloróticas, que á las caricias del seu pinzell s'afinan y adquireixen vesllums de poesia é ignocencia. A més de tres ó quatre tipos com els qu'ell sol sab produhir, te á l'exposició un retrato de cap de brot; una escena «Maig,» qu' enamora y un paisatge «Entrada de fosch,» que apunta l'hora ab mes exactitut que 'l millor cronómetro.

En Meiffren ¿quí 'l pot desconeixer, veyentli sos patis, sos trossos de marina, sos carrers de Cadaqués

plens de llum y d'atmósfera? Son quadros los seus que 's respiran.

La nota fastuosa de 'n Paco Masriera se surt d'entre totas las telas exposadas en la «*Máscara blanca*» figura elegant en la qual tenen molta qualitat las robas y las pells que vesteix; y s'observa ab menos ostentació, pero tal vegada ab mes sentiment en *La Viuda en el campo*, qu'es un bonich quadro. —En Pep Masriera 'ns convida á esmorzar sota una arbreda plena de frescura, inundada de llum suau que 's filtra á través del vert fullatje.

¿Cóm no conéixer tot seguit á n'en Ramón Casas, al contemplar «la del tercer pis»? Aquella minyona guapa, ab lo mocador de llana á la espatlla, que ha sortit á respirar dalt del terrat es una nota de las sevas; com també 'l cap de dona il·luminat ab los arrebolats reflexos de un jardí.

En G. Iofre Oller no desmenteix la fermesa de son pinzell en *La Moja*, y fa gala de una gran finura d'execució en sos dos pastels «*Primavera*» y «*Estiu*.»

L'Andreu Solá ens introduheix en un solitari fondo voltat de montanyas, atravessat per una pobla llenyatera. ¿Cóm se senten en aquell indret la majestat de la naturalesa quieta, embalsada pels perfums del romaní y la farigola, y 'ls afanys del treball penós y pobret!

En Ricardo Urgell ab tres notas festivas fa gala de una gran facilitat de execució unida á un notable vigor; en Gili Roig exposa, á mes de un paisatge, ben sentidas impressions rurals; en Garnelo, cada dia mes identificat ab l'escola catalana sobria y enrahonada, 'ns presenta la capella del Pilar de Zaragoza: prompte en Garnelo, á pesar de serandalús, parlará com nosaltres, ab lo nostre mateix accent, ab lo qual realsará més y més sas notables condicions de dibuixant y sas grans aptituts per la composició.

En Feliu y en Mas y Fontdevila deixan sa targeta ab dos petits quadrets: *algo es algo*.

No hi ha que olvidar á n'en Baixeras ab sa lluminosa platxa, ni á n'en Vancells ab son admirable *Bosch de pins* que tan bé sent la naturalesa de Sant Llorens del Munt, ni al valenciá Agrassot ab sa aminiaturada *Marxa del nuvi*; ni á n'en Barbazán ab sos dos quadrets que denotan una gran habilitat de pinzell; ni á n'en Cusi ab sas donas elegants realzadas pels efectes de la llum artificial; ni á n'en Román Rivera que presenta una animada escena del nostre Parch, pintada com ell sol sab ferho; ni á n'en Miralles que fa lo mateix ab una escena del *Bois* de París, especie de retaule elegant, qu'en lloch de figurar en l'ermita de alguna verge miraculosa, pot destinarse al adorno de un *boudoir*; ni al sabadellench J. Vila qu'exposa una ben sentida escena de cassa, una verdadera tragedia de perdus victimas del amor; ni als tres Borrells (Pau, Ramón y Juli) autors de retratos y paissatjes en los quals ressaltan sas sólidas aptituts; ni á n'en Coll y en Ferrater ab sos caps d'estudi; ni á n'en Galwey, ab lo problema de color que resolt al reproduhir una tempestat de primavera; ni sobre tot á n'en Tamburini ab sa magnífica *Tardor*, idili elegíach fonda-ment sentit.

La Sra. Visitació Ubach demostra un vegada mes que pot alternar ab los artistas del sexo fort. Sa Madame Elisabeth n'es una proba terminant.

Y en Félix Mestres ab sa figura; y en Matilla ab sas impressions gallegas; y en Ramiro Lorenzale ab sas notas un tant picarescas; y en Muñoz ab son ferrador; y en Baixas ab sa cartomançia; y en Triadó ab sa platxa de Cadaqués il·luminada per la lluna; y en Roig y Soler ab sas notas marinas y son carrer del Tró, y en Vilallonga ab sos recorts de París... y al-

LA PESTE (per M. MOLINÉ.)

¡Miréu com s' acosta!
La porta l' inglés...

Si demá 's presenta,
no n' extrenyéu res.

tres y altres realsan mes y mes lo conjunt de l'exposició.

Entre la jovenalla sobressurt en Torres Fuster. Sa vista general del Monestir de Poblet es una impressió molt justa; sos caps de dona son elegants y garbosos.—En Soler Marye demostra alló que diuen de *que de casta le viene al galgo...* Lo felicitem per sos fermos dibuixos, igual que á son pare 'l Sr. Soler y Rovirosa.

En lo grupo impressionista hi figuran en Pitchot ab sas tacas de color crú, bastant mes entonat en lo quadret *Terra Florida*; en Canals y en Nonell ab ben apuntats recorts del Pirineu; en Lluís Foix ab tres notas efectistas.

Bonnin no se sab sortir en los seus dibuixos de las eternas *japoneries...* Valdria la pena de anarse'n al extrém Orient, á veure si allí li vindrian ganas de pintar *espanyolerias, franceserias ó europertias* en general. ¡Produheixen uns efectes tan raras los cambis d'ayres y las distancias!

En la petita secció d'escultura sobressurten l'Arnau ab son preciós caparronet de Sant Joan qu' es una delicia y 'l mestre Atché ab sas expressivas obras, plenas de moviment y de carácter, molt accentuadas, molt personals, verdaderament palpittants.

Ab tots aquests elements l'Exposició resulta en extrém agradable, entretinguda... y hasta tentadora pels felissos mortals que tenen diners pera gastarlos en obras d'art.

Y ara per acabar, una anécdota, qu' en lo mateix saló he sentit contar, amanida ab comentaris graciosos.

Cultivar l'art costa una mica; pero costa una mi-

ca més colocar las obras que 's produheixen. Y quan no 's presentan encárrechs ¿cóm fer bullir l'olla? Perque 'ls artistas menjan, vesteixen, pagan lloguer del pis, tot lo mateix que 'l resto dels mortals.

En aquestas estava un escultor, quan li vingué l'idea de buscar un camí, entrant á meditar en l'ostentosa iglesia de un convent de monjas. Era pels vols de Nadal y vejé en l'altar major un Nen Jesús. Se l'emportá imprés á la retina... y mans á l'obra, 'n feu un casi de igual.

Terminada la feyna, enviá un recadet á las monjas:

—Una senyora va encarregar-me que 'ls fes un *Niño...* Ja está llest y queda á la seva disposició.

Assombro de las monjas. Una senyora... ¿pero qui sería aquesta bona senyora?

La sugestió de que hauria pogut ser la mateixa Verge María comensá á bullir en sos místichs cervells. En lo *Flos Sanctorum*, en *El Año cristiano* se citan tants cassos de aparicions, que no hi ha perque retxassar la possibilitat de que puga haver-n'hi hagut una de nova.

—Vinga, donchs, el *Niño*—digueren las monjas.

—El vejeren, lo trobaren moníssim... y l'adquiriren sense regatejar.

No sé si l'artista las hi digué que la senyora al ferli l'encárrech havia senyalat lo preu que devia percibir pel seu treball. Tot podria ser.

Pero de totas maneras, avuy lo Niño es celebrat, adorat, mirat ab gran veneració. Algunas beatas del vehinat fins s'adelantan atribuhintli 'l'ídó de fer miracles.

Sobre aquest punt, l'escultor pot donarne fé, dihent:

—Desde 'l moment que va sortir de las mevas mans va ferne un de primera. Fer donar diners á

IDILI NOCTURN (per V. BUIL.)

Promesas que venen,
promesas que van....

¡qué serán poquetas
las que 's cumplirán!....

LA MISERIA (per MARIANO FOIX)

Mariano Foix

Escampant el dol de poble en poble...

una comunitat de monjas ¿vos sembla poch miraculós?

P. DEL O.

LA CREU

Segons Jesús, á la terra
tothom arrossega creu,
quí ab més goig á ella s' aferra
mes aviat la gloria héu;

Quí ab resignació la porta
té 'l Cirineu de la fé
que l' ajuda y l' aconhorta,
y no sent el pés, ni ré.

Pro lo qu' es d' arrossegarla
no se 'n escapa ningú,
Deu, al naixer va posarla
á la espatlla de cada hú.

Esclau d' aqueix fatalisme
pel mon vaig arrossegant
la creu del escepticisme,
¿voleu una greu mes gran?

Sol y vern, pujo á la serra
tot arrossegant la creu:
á mon pas s' obra la terra,
me vol fer de Cirineu.

A. LLIMONER.

LA PESTE

Quan las barbas del ve'hi vegis pelar....

Quan sentin dir que á Marsella 's murmura.... que á Marsella 's tem.... que á Marsella naps ... que á Marsella cols, encománinse á Deu y al ácit fénich—que també té bastanta influencia—y estiguin preparats per lo que pugui succehir.

El progrés té aixó. Igualment pot posarse al servey del bé que al del mal. La electricitat, que encaminada pels fils-ferros telegráfichs ens transmet una bona noticia, ab la mateixa velocitat ens comunicarà una desgracia.

¿Ahónt ha nascut avuy la peste? ¿A la India?

En altres temps, pera venir de la India aquí hauria necessitat mitj sigle; potser pel camí s' hauria encallat, potser s' hauria perdut....

¿Avuy?... Tan aviat ens arriba el *parte* manifestantnos que la peste fa de las sevas en las costas asiáticas, com compareix el barco que vé de Calcuta y 'n porta las bodegas plenas.

Las distancias han desaparecut. Sobre 'l paper, sobre 'l mapa, son las mateixas d' avans: rellojje en má, casi no existeixen.

—Bé, si—dirá la gent candorosa, qu' encare creu lo que á n' ella li convé y conserva la fé en tot lo que pot serli una mica útil:—es veritat que la rapidés dels medis de locomoció, els carrils, el vapor, facilitan lamentablement la difusió de las epidemias; es veritat, pero en cambi tenim la ciencia, els recursos preventius, els reglaments sanitaris....

¡Pobrets!.... Vajin á Inglaterra ab un barco apesat de la quilla fins als topes, portin un cargament que valgui la pena de desembarcarse desseguida, y veurán el cas que aquells senyors ne fan de tots aquests romansos.

L' any 70 vam tenir aquí la febra groga. ¿Cóm va venir? ¿Quí la va portar?

L' historia no ha dit, ni potser dirá may lo que sobre aquell fet ha de constarli: la página que li correspón ha quedat en blanch—ó en negre—y probablement estaré sempre aixís; pero si un día arribés á omplirse, si la llum de la veritat brillés de cop sobre las sombras que cubreixen aquella fetxa, ¡cóm riuríam al veure la eficacia dels reglaments sanitaris y la potencia dels medis preventius!....

Al arribarnos las primeras noticias de la peste que avuy assola las grans poblacions de la India, el que mes y 'l que menos, tots vam pensar:

—¡La India!.... ¡Qué lluny es aixó! Mes enllá del Egipte, mes enllá de l' Arabia.... al cor del Assia.

Y llegíam las espantosas xifras de la diaria mortalitat que 'ns enviava 'l telégrafo, ab la mateixa frescura que quan poch mes enrera ens enteravam del número de fanals que 'ls parisienchs encenían pel Czar de Russia.

¡Es tan lluny la India!.... ¡Tan lluny!

Pero ara 'ns adoném de que de Calcuta aquí no hi ha mes que uns quants días de navegació. Los numerosos barcos que surten d' allí passen pel canal de Suez, y en quatre singladuras se plantan á Marsella, á Gibraltar, á casa nostra mateixa.

Y si á aixó s' hi anyadeix el rum-rum que comensa á sentirse de que á Fransa ja han rebut poch ó molt, ¡calculin lo que la India s' acosta y la poca distancia que trobém que hi ha entre Calcuta y la Barceloneta!

Las autoridades sanitarias s' han reunít. ¿Qué han fet?

Per de prompte es de suposar que haurán nombrat una comissió. La comissió haurá elegit una ponencia, y aquesta ponencia deurá estudiar l' assumpto per enviar una instancia al govern, preguntantli qué han de fer, quinas providencias s' han de pendre y qué es lo que determina la *Gaceta* respecte á la qüestió palpitant.

No sembla sino que las pestes aquí no hajin de venirhi may.

No hi ha res á punt, no 's fa 'l menor preparatiu, no 's prevé res.

¿Se presenta un barco infestat? Consultas al poder central.

¿Se l' ha d' admetre? ¿No se l' ha d' admetre? ¿Ha de purgar quarantena? ¿Deu enviársel al lazareto?

Ningú sab lo que s' ha de fer; ningú tenía prevíst el cas, com si visquessim á la lluna ó en un país assegurat d' epidemias.

—¿Ahónt lo coloquém aquest barco?

—Déixinlo aïslat—contesta l' autoritat superior:—aïslat completment.

Los empleats sanitaris passejan la mirada pel seu alrederor.

—¿Aïslat? ¿En quín puesto? ¿Si aquí no pot aïslarse res!....

Nova consulta telegráfica:

—El port de Barcelona careix de siti apropósit pera aïslar els barcos. No sabém com arreglarho.

LA NOTA DE LA SEMANA (GACETILLA ILUSTRADA)

«A una pobra minyoneta tant aquest fret l' ha soptat, que trobantse omplint un canticanti y ella s' han glassat.»

PROPAGANDISTAS DEL «ALBUM»

—¡Qué bonita aquesta vista!
 —¡Y aquesta! ¡Mira que ho es!
 —Sempre, sempre 'l quadern últim
 es el que m' agrada més!

—¿No?—responen d' allà:—Donchs nosaltres tampoch: fastidiarse. —

Y aixó es lo que avuy estém fent y lo que farém segurament en major escala si la peste asiática té l'ocurrencia de venir aquí: fastidiarnos, fastidiarnos de veras.

L'únich consol que 'ns queda es que las autoridades locals en cassos aixís saben posarse á la altura de las circunstancias, acudint promptament als llochs de mes perill.

O si no, aquí tenen, per exemple, 'l nostre arcalde primer.

Apenas va circular la noticia de que la peste s'acostava ¡plaf!.... agafa 'l tren y cap á Madrid.

Y allí 'l trobarán repartint medalletas á todas las personas que valen la pena.

A. MARCH.

DESESPERACIÓ

SONET

Agafa 'l ganivet ara que talla
 y cupleix lo que 't mani desseguida,
 fa temps que visch ab l'ánima transida
 y en vá mon pobre cor pateix y calla;
 No surt may de ma boca una rialla,
 en un etern gemech passo la vida,
 sols ab l'eyna que aguantas, Margarida
 acabarà el dolor que m' avassalla.

Tingas cor, extermina aquet martiri
 que tot será qüestió de poca estona:
 estich sufrint la febre del deliri,

mes la serenitat no m' abandona
 ¡apiadat de mi prenda estimada!
 y tállam.... l' ull de poll de una vegada.

AMADEO DORIA.

SENYORA MEVA...

....Aixó de senyora meva, com ja pot comprendre, no es més que una fórmula de cortesia; l' *encabesament*, que diuen els pagesos. Ni vosté es *senyora meva*, ni si ho fos m' entretindria en dirli per escrit lo que mes bé y ab mes práctichs resultats podria dirli de paraula.

¿Aném al grà?

Pues, sápigam, senyora meva, que l' altre día vaig véurela á la Rambla, vestida ab un d' aquests cosos, sachs mes ben dit, que ara son moda, y que vosté rumbejava ab una satisfacció que talment semblava dir als transeunts:

—¡Mireu que elegante vaig!....

¡Ay, senyora meva!.... ¡Si vosté sapigués la pena que va ferme al véurela ab aquella prenda de vestir, tan lletja, tan antiartística, de tan deplorable gust!....

¡Elegante, ab aquell sacot!.... ¡Elegante!....

No pot vosté imaginar-se lo malament que li cau. Está horrorosa, senyora meva, horrorosa. Vista á certa distancia, mes que una senyora fina y distingida, sembla una post anunciadora d' aquestas que hi ha en la vía pública.

¿Cóm es possible que vosté, tan discreta, de gust tan refinat, tan coneixedora dels secrets de la bellesa, haja pogut caure en aberració semblant?

Díguiho clar, senyora meva: ¿quí l' ha enganyada?

No 'm surti ab las exigencias de la Moda. Tot en el mon te 'ls seus límits, y tals y tals cosas pot arribar á exigirli aquesta tirana irreflexiva, que vosté no te mes remey que girarli las espatllas y dirli sense cumpliments:

—Vaji á passeig, senyora Moda: ab mí no s' hi diverteix ningú.

Quan recordo que vosté es una de las senyoras de cintura mes esbelta, de davants mes perfectes y de costats mes monos; quan recordo tot aixó y penso que ha tingut vosté l' avilantés d' exhibirse ab aquest sach quadrat, pla del darrera, recte dels costats, sense gracia y sense res, la indignació 'm puja á las galdas y 'm venen ganas de plantarme al seu davant y dirli:

—¡Senyora meva, es vosté indigna de ser tan ben feta com es!.... Posarse aquest sach, possehint las admirables formas que vosté posseheix, es cometre un atropello, ún sacrilegi artístich, un delict de lessa bellesa.

Ja ho sé que la modista li ha ensenyat figurins y li ha dit que ara aixó 's porta molt y que á vosté li caurá molt be; ja m' ho penso que vosté ha obehit á las sugestions d' aquest ser funest; pero aixó no excusa la seva falta, ni la absol de la pena que li correspón en justicia.

¡Si vosté 's pogués veure cómodament d' espatllas! ¡Si vosté 's pogués veure com la veig jo y com la veuen los que passen pel carrer!....

Está inadmissible, senyora meva, absolutament inadmissible: alló no es un sach, no es una prenda del traje; es un caixó, un bulto, una cosa que ni remotament sembla un cosset d' àngel.

Torni en sí, senyora meva;

si un punto de contrició
 da á un hombre la salvación,

un sach tret á temps y amagat per sempre mes en los obscurs recons del armari pot salvar la ben ad-

quirida fama de elegant y persona de gust, que vosté ha tingut fins ara.

¿Ho farà?... Li dich per seu bé. Tant si ho fa com no, jo me 'n rento las mans, senyora meva.

MATIAS BONAFÉ.

HISTORICH

Un pagés que va aná al Parch
contava molt satisfet
que havia vist una bestia
com enloch n' ha vista més.

Era un cavall gros, molt gros,
molt gros y una mica lleig
que ab la punta de la qua
agafava pá, llonguets,
sucre, nous y xacolata:

lo que li dava la gent
y s' ho ficava al forat
de surtirli els aliments.

Y un company que l' escoltava
va dirli al instant:—Ja ho sé
tú parlas del elefant
que ab la trompa tot s' ho pren.

J. NEGRE Y FARIGOLA.

LLIBRES

ANUARIO RIERA.—*Guia general de Catalunya.*—1897.—
Encare que en una obra de aquesta classe no hi entra pera
res la literatura, hi entra en cambi un treball immens y una
paciencia exemplar.

Ja l' any passat al ocuparnos del *Anuari Riera* que sor-
tia á llum per primera vegada, tinguerem ocasió de fer re-
ssaltar sas qualitats inmillorables y la utilitat immensa que
un' obra de aquesta classe presta á l' industria, al comerç,
á tots los rams de l' activitat y á tots los elements de la vi-
da de relació. Pocas personas poden prescindir de un auxi-
liar tan necessari. A cada moment s' ofereix consultarlo
per averiguar l' adreça ó direcció de tal ó qual persona.
En l' *Anuari Riera* s' troba, ab una abundancia no iguala-
da fins ara per cap mes Indicador publicat á Espanya. Com
á complert pot competir en tots conceptes ab los millors
que veuen la llum al estranger, y aixó qu' en tots los paí-
sos abundan mes que aquí 'ls bons elements de informació
que facilitan considerablement la confecció de aquesta cla-
sse de treballs.

Com se las arregla l' Sr. Riera pera proporcionar-se lo que
tant costa de adquirir, es cosa qu' ell sol ho sab. Grans su-
mas de diner ha de invertir en la seva empresa y un verda-
der caudal de treball abrumador.

Perque no basta ab recullir datos sino qu' es menester
ordenarlos, á fi de que ab la major brevetat se trobi lo que
s' desitja.

Y aquest treball minuciós y delicat, quan se fa á con-
ciencia, com l' ha fet lo Sr. Riera, puja de grau si á mes de
referirse á la ciutat de Barcelona, s' extén á tots y cada un
dels pobles de Catalunya, desde 'ls mes grans als mes
petits.

De tots ells hi ha noticias abundantíssimas, ben ordena-
das, capassas de satisfer las exigencias mes meticulosas.
Dintre del *Anuari Riera* se pot dir que s' hi troban tots los
catalans qu' en las professions liberals, en la industria, en
lo comerç, en la propietat ó en un ó altre concepte, tenen
alguna representació, petita ó gran.

Per lo que respecta á la capital hi ha una doble secció: l'
una alfabética per apellidos y per professions l' altra. Los
pobles de fora apareixen agrupats per partits judicials, y
s' consigna en cada un lo nom dels vehins significats per
ordre de professions. Pero cada poble té una descripció so-
mera y molt exacta de sa situació, grupos que l' constitu-
heixen, número de habitants, produccions, distancia á que
s' troba de la capital, vias de comunicacions, y medis de
viatge ab lo preu y las horas de sortida dels carruatjes qu'
enllassen ab las estacions dels ferro-carrils ab qu' están en
comunicació. Aquesta es una de las moltas novetats que ha
introduhit aquest any lo Sr. Riera en lo seu anuari, ab lo

qual aquest se converteix en una guía utilíssima á las per-
sonas que tinguin de viatjar per Catalunya.

No acabariam may si haguéssim de detallar totas las ex-
celencias de aquesta publicació. Sols regirantla molt, con-
sultantla en tot lo que s' ofereixi s' va descubrint lo seu
mérit y fentse cárrech complert de la seva extraordinaria
utilitat.

L' any passat lográ acreditarla; pero lo qu' es aquest any
aquell crédito tan ben guanyat anirá en augment, perque l'
autor del *Anuari*, fugint del sistema de algú altre, que cre-
yent que l' públich no ho paga prou, no s' vol pendre gai-
ras molestias y s' limita á reproduhir un any y altre l' ma-
teix treball plagat d' errors, lo Sr. Riera ha fet un treball
enterament nou, subjectantlo á las mes escrupulosas recti-
ficacions en lo que respecta als que cessan de viure ó de
traballar, als que s' estableixen de nou y als moltíssims
que cambian de domicili. Y no duptém que per haver pro-
cedit ab tanta conciencia trobará l' camí del éxit.

CENT REFRANS ESTIRAGASSATS Y COMENTATS, per Ramon
Ramon.—No es desconegut dels lectors de L' ESQUELLA l'
nom del festiu escriptor vendrellench, ni ho es tampoch l'
indole del seu treball. De aquests refrans corretjits, alguns
d' ells girats al revés, n' hem publicat mostra en algunas
ocasions, y 'ns consta que han sigut del agrado del públich.
En realitat son enginyosos, revelan bon humor y tenen un
ayre molt catalá, estant escrits en la mateixa estructura
que usá l' popular Fra Anselm Turmeda.

Si compran aquest llibret
dictat per en Ramonet,
passarán un bon ratet;
jo 'ls ho asseguro.

RATA SABIA.

LICEO

No 'ns recordém més de la representació del *Tannhäuser*,
que va ser un desastre... ó millor dit un naufragi en tota
regla.

Lo barco grinyolava encarregantse 'ls coros dels ruidós
desafinats y l' públich feya d' huracá. ¡Mare de Deu qui-
nas bufadas y quíns xiulets!

Desgracias n' hi hagneren algunas: els tripulants que no
se 'n anaren á pico s' vaullaren horriblement: tan sols un
lográ salvarse: en Blanxart que feu un Wolfrán digne de
anar en més bona companyia en días menos tempestuosos.

De totas maneres per aquesta temporada l' *Tannhäuser*
ja está llest. Lo públich diu com Sant Tomás: «Una vez
y no más.

**

En cambi l' *Sansone* no sols s' aguanta bé, sino que pros-
pera, guanyant á cada representació nou terreno.

Haguessen vist lo Liceo l' diumenje á la tarde, sabrian
lo qu' es un teatro plé de gom á gom.

Lo públich, aquell públich especial que á las nits no s'
mou de casa seva, sortí del teatro content, satisfet y desit-
jant que l' Sr. Bernis, per molts diumenjes pugua fer *sem-
blants obras*.

ROMEA

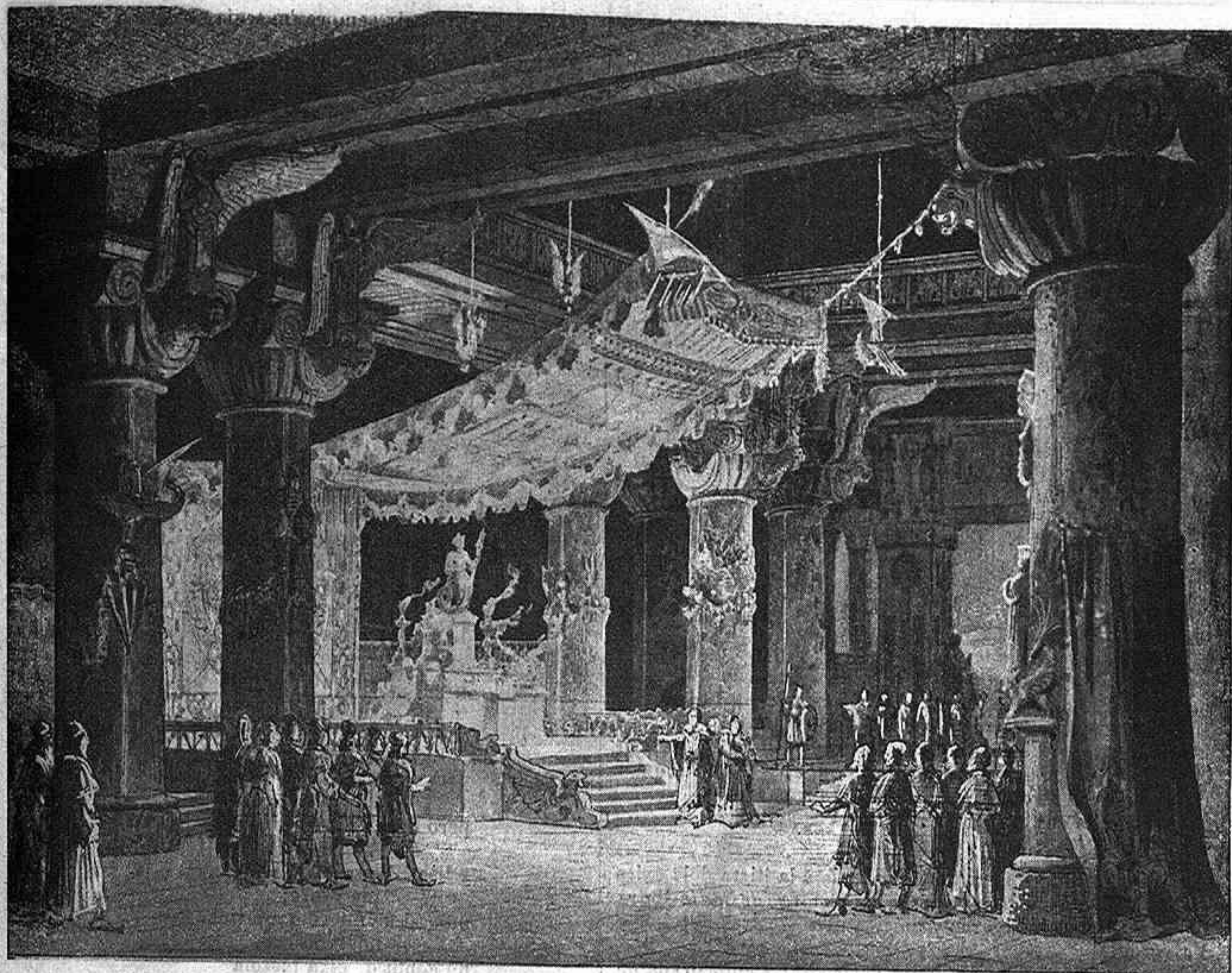
S' han estrenat dugas petites produccions. Pero aixó de
s' han estrenat es un dir, á lo menos per lo que á una d'
ellas respecta.

La que porta l' títol de *Rin* l' hem vist en italiá y fins en
castellá. Valdria, donchs, la pena que l' Sr. Godo, quan
vulga prescindir d' escriure produccions originals, ne bus-
qui de las que no sigan tan conegudas del nostre públich.

La titulada *Un secuestro* del Sr. Llanas no va ser ben re-
buda. Pero tal vegada perque no es tan xocarrera com al-
gunas otras que monopolisan el cartell, no ha tornat á po-
sarse.

¡Cosas de aquella casa!

LOS GRANS MESTRES ESCENOGRAFOS
DUGAS DECORACIONS DEL INSIGNE PINTOR F. SOLER Y ROVIROSA

LICEO.—*Sansone e Dalila*.—TEMPLE DE DAGÓN. (Acte tercer, quadro II.)

Fotografias RUS, colaborador artistic de LA ESQUELLA.

DESTRUCCIÓ DEL TEMPLE DE DAGÓN. (Acte tercer, quadro III.)

TIVOLI

Passat del dissapte y del diumenje, en lo resto de la setmana no hi ha hagut funció.

Sembla impossible que un teatro tan popular vaja tant a menos.

Veritat es que a poca distancia del *Tivoli* funciona activament la *Academia de billar*, espectacle mes emocionant que cap drama, sobre tot per aquells que 's dedican a pelarse mútuament els quartos.

Al veure l'afició al joeh que tants perjudicis causa al teatro, podém dir com Víctor Hugo: «*Esto matará a aquello.*»

NOVEDATS

La companyia d'opereta italiana fa tot l'imaginable pera complaure al públich y per esparverar als pares de familia.

Las obras més conegudas del repertori van desfilant l'una darrera l'altra, y 'ls pares de familia no s'entenen de feyna, marejats per aquella irrupció de faldillas curtes y de molsudas pantorrillas. Es aquest un doble espectacle que resulta sumament cómic.

Sembla mentida qu'encare no haja sortit cap autor que haja escrit una opereta que podria titularse: *Y tartuffi de la foglia?*

* * *

El concert Nicolau, a pesar del fret que feya 'l diumenge, alcansá un éxit calorós y entusiasta.

Fou tocada admirablement la séptima sinfonia de Beethoven, y 's doná la primera audició de la serie orquestal, com posta ab fragments de l'ópera *Corazón de fuego*. Dos d'ells tingueren de repetir-se: lo temps de Gavota y la Dansa anakota. De manera que 'l Sr. Nicolau que tants aplausos sab conquistarse com á Director, no 's queda endarrera quan deixa sentir la séva música original y primorosa.

Que siga la enhorabona.

CATALUNYA

Hi ha que afegir un' altre producció a la llista dels éxits franschs. Me refereixo a la titulada *La marxa de Cadiz*, lletra dels Srs. Lucio y Alvarez y música dels mestres Estellés y Valverde.

La obra está escrita ab molta verboricitat y empedrada de xistes de tots calibres: conté ademés algunas situacions cómicas ben trobadas. Es una producció propia per enganxar al públich, sobre tot al públich que no mira prim.

La música presenta 'l mateix caràcter: facilitat, travessura, gracia. Varias pessas tingueren de repetir-se, entre ellas un pas doble, un dúo y 'l solo de clarinet.

En la execució 's distingiren las Sras. Campos y Sabater, no menos que 'ls Srs. Pinedo, Angeles, Lasantas y León.

Se 'ns figura donchs, que hi ha *Marxa de Cadiz* per molt temps.

GRAN-VIA

Continuan representantse conegudas sarsuelas.

Y per aménisar las funcions lo profesor Carleodopol ha fet alguns exercicis de hipnotisme y endavinació que han cridat poderosament l'atenció del públich.

N. N. N.

REMEY HEROYCH

A grans mals grans remeys.

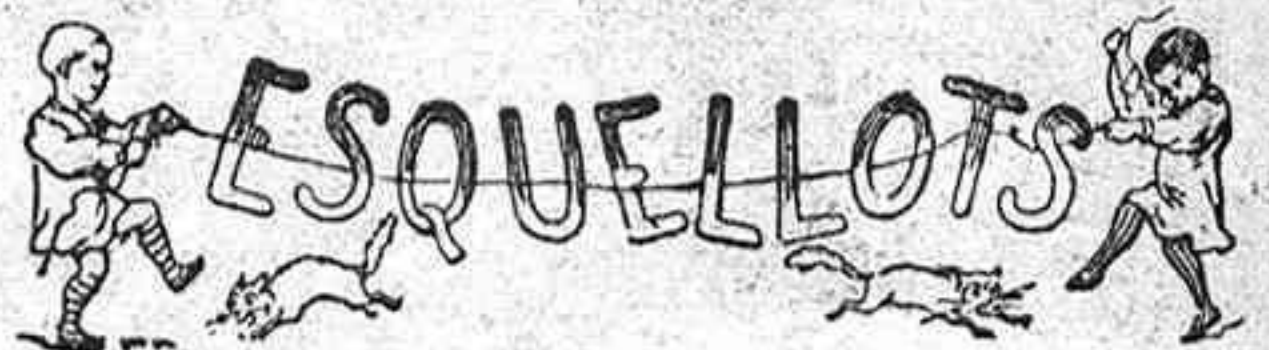
(Poesia llegida per son autor en la vetllada literaria musical celebrada per la Societat Coral LA JUVENTUT GRACIENSE lo dia 26 de Desembre de 1896.)

Ab ma esposa avants jo estava
molt cremat,
perqué de mí se burlava
sens pietat.
Los diners jo li donava
del jornal
y per mí may me quedava
ni mitj ral.
Mes si patint fam volia
menjá' un poch,
jo mateix sempre 'm tenia
de fer foch.
Ronsejava per surgirme
los mitjons.
¡Fins no volia cusirme
los botons!
Si descansar jo volia
sentíja nit

io mateix sempre 'm tenia
de fé 'l lilit.
Cada dia ella estrenava
vestit nou;
iquant en un any no 'm guanyava
ni mitj sou.
A tot hora ella 's croschia
los bons talls
y á mí 'm dava cada dia....
sopa d' alls.
¡Sopa d' alls sols per mí 'm feya
sense such!
y quan jo 'm queixava 'm deya:
—¡Cap de ruch!—
Que soch de molt bona pasta
bé 's pot dir;
pro al últim vaig dirli:—¡Basta!
¡Prou sufrir!—
Y per no armar més tabola
y acabar,
tot seguit una pistola
vaig comprar.
Mes quan á matarme anava
tot confús,
pensant bé que si 'm matava
fora un llús,
de repent á ma senyora
vaig cridar
y així ab veu aterradora
vaig parlar:
—Fins avuy, tú, dins de casa
m'has manat,
perque un titella y un ase
jo hi estat;
pero desde ara ab justicia
manaré
y lliure de ta malicia
me veuré;
puig si de mí com bestiola
no 'n fas cas,
un confit d' eixa pistola
tastarás.—
Per veure si l'aturdia
li vaig dir,
cosa que jo no volia
pas cumplir.
Mes, pensant que ho compliria,
ma mullé
parlant baix com no solia
me digué:
—May més tindrás de renyarme,
bon espós,
ni tindrás més de posarme
la pó al cos;
perqué si avants jo 't manava
com mal rey,
desde avuy seré 'l esclava
de ta lley.
Tot aixó la méva dona
me va dir
y desd' allavors com bona
sap cumplir.

Marits mansos y titellas,
desdixats,
que 'us veyeu per las femellas
trepitjats
si á la dona una pistola
li ensenyeu,
sense moure gran tabola....
¡manaré!

FRANCISCO LLENAS

El sisé quadern de Barcelona á la vista, que ahir va veure la llum, es una verdadera galeria fo-

SITUACIÓ DIFÍCIL (per MARIANO FOIX.)

togràfica de quadros barcelonins, que segurament contribuirà a augmentar, y no poch, la immensa popularitat de que aquest afortunat àlbum disfruta en totas las esferas socials.

Cada vegada que surt un nou quadern, el públich se pregunta:—¿Pero es possible que per trenta cèntims puga adquirirse aquest conjunt de bellesas artísticas? ¿Es possible que cada quadern sigui mes bonich, mes acabat que 'l precedent? ¿Qué mes pot donarse després d'aixó?

¿Qué més? Vejin el *quadern sisé* y 's convencerán de que sempre hi ha un mes enllà. El *Barcelona antich* y 'l *Barcelona modern* están representats en ell en 16 magníficas vistas, lo mes pintoresch, lo mes monumental, lo mes interessant que pot imaginar-se.

Vegin el *quadern sisé*: si son colleccionistas, confessarán que l'atractiu de *Barcelona á la vista* va creixent cada día mes y mes: si no son colleccionistas... desde aquest quadern ho serán.

¡La peste bubónica!

Veus' aquí la malaltia que 'n podríam dir d'última moda si no siguéis tant vella.

Nostres antepassats de moltas centurias endarreraren lo disgust de coneixerla, pels terribles estragos que produhí en tota l'Europa. Hi hagué població que perdé la meytat dels seus habitants.

Y 'l contagi procedía de la India, de allà mateix ahont ara s'ha declarat ab espantosa virulencia.

¿Pot tornar á seguir ara la mateixa ruta qu' en aquellas épocas llunyanas? *Tat is the question*, com diuhen els inglesos, grans

exportadors de teixits, de carbó y de maquinaria, é importadors incansables de maluras, marfugas y epidemias.

S'alega per justificar lo temor á una irrupció la major facilitat de comunicacions que hi ha avuy en comparansa ab aquells temps remots.

Pero en cambi també 's retreu com element de resistencia 'l gran progrés que ha realisat la Medicina y en especialitat la Higiene.

En efecte, avuy á Europa casi tothom se renta la cara...y la peste bubónica, com totas las epidemias fugen de la llimpessa com de la peste.

Baix aquest punt de vista cap por ha de tenir Espanya, per ser lo país mes net del mon.

Per serho en tot fins ho es de butxaca.

Ab motiu del drama de 'n Bordas, tan mal representat á Romea vaig recullir la següent frase:

—¿Qué 't sembla tú, 'l Comte de Ampurias?

—¿Vols qué 't diga la veritat? No hi se veure al galan, porque l'empresa no 'n gasta, de manera que 's pot afirmar que á n' al *Comte de Ampurias* no s'hi troba 'l compte.

Ara tenim que 'n Pitarra no va ser lo fundador del *Teatro catalá*, com s'ha vingut dihent fins ara y tothom se figurava.

L'ex-empresari del *Teatro Romea*, D. Miquel Gasset vingué á treure'ns la vena dels ulls en un remittit publicat diumenje en lo *Diari de Barcelona*.

Sense embuts ho diu:

«En 1864 fundé yo el actual *Teatro Catalá*.»

¡Ell! ... ¡¡En Gasset!!

Aixó sí, va ferho ab lo concurs de autors com en

—¿Cóm ne surto d'aquest bullit?

MISTERIS DE TEATRO (per M. MOLINÉ.)

—¿El públich vol bonas formas?
 ¿El públich vol esculturas?
 Pues, á fer content el públich....
 ¡Vingan serraduras!

Sales Vidal, en Vidal Valencià, en Carcasona, l' Alcántara, 'ls germàns Tusquets, l' Angelón, l' Arnau y altres y de cómichs com en Gervasi Roca.... Pero ¡ell! ¡en Gasset!! era l' empresari, y ja es sabut que als empresaris corresponen tots los honors en la fundació dels teatros. Los honors y 'ls quartos.

Per lo tant, deixemnos de monuments á n' en Pittarra, y aixequemne un á n' ¡ell! á n' ¡en Gasset!! y no en cap carrer, ni plassa, sino al terrat de Romea, y si 'l siti no es prou alt encare, al colomar mes elevat de Barcelona.

En Gasset que ja va retxassar la creu de Isabel la Católica que com á fundador del Teatro catalá, segons ell diu tractavan de adjudicarli, si li fessin el monument al carrer diria:

—No ma sirva!

Los Pares de Familia están preocupadíssims aquests díes medint los vestits de las artistas de Novedats.

Naturalment, com que la temperatura ha baixat tant no volen que aquellas minyonas se refredin.

En cambi privan als espectadors de un confort

molt agradable y barato. Per alguns no hi ha abrich que equivalgui á la vista de un can-can ballat ab totes las reglas del art coreo-gráfic.

¡Ditxosos Pares de Familia!.... Perque ells pateixen de panal'ons no passen per menos sino perque tot-hom se neuli.

¡Quín concert el que va donarse dissapte á la nit á la Plassa de Sant Jaume per la banda municipal!

Reinava un fret tan viu, qu'era capás de gelar las notas al sortir dels instruments. De públich no hi havia mes enllá de tres ó quatre dotzenas de personas á proba de pulmonía!

Una de aquestas va sentir á un músich que tot pe-tant de dents exclamava:

—¡Y per aixó varen fer-nos fer oposicions!....

Ponderant l' extremada virulencia de la peste bubónica, deya un que á pesar de parlar catalá devia ser andalús:

—Avants de agafarla, ja 't mors.

—Noy, aquesta si que no passa — li va dir un amic, xicot de bona fé.

Y l' altre replicá:

—Sí, home, sí: son molts els que avants de agafarla 's moren de por.

Al famós Ajuntament de Sant Martí de Provençals l' acaban d' embargar.

Qui s'ha encarregat de ferho es l' Agencia exe-cutiva del Ajuntament de Barcelona.

Ara se m' acut una pregunta:

—¿Y al Ajuntament de Barcelona quan l' embar-gan?

L' altre nit sonavan pitos.

Un vehí méu, bombero, va sortir al balcó en cos de camisa, preguntant:

—Serenó: ¿ahont es el foch?

—A un estanch de la Plassa Nova—respongué 'l funcionari del xusso.

—¿Foch en un estanch?—replicá 'l bombero.—No será res: lo tabaco de l' Arrendataria no crema. *Con que* ¡bona nit y bon' hora! Me 'n torno al llit.

Regirant periódichs vells vaig recullir la següent rectificació á una noticia publicada en lo número anterior:

«La casa de lenocinio en que ayer nos ocupamos no se encuentra situada en el número tantos de la calle tal, sino en el número cuantos.»

Rigurosament històric.

¡Pobre italianet!
Se trobava sense colocació, sense un céntim, y ab una fam que l' arbolava.

Contra la gana no hi ha resistencia: entrá á una fonda, prengué lloch en la taula rodona y s' atipá com un lladre. Vingué l' hora de pagar y digué al amo:

—No puch, no tinch quartos; pero, no hi fa res: emplehim y vaja cobrantse del jornal que 'm vulgui senyalar.

--Sí, prou: per jornals estém—digué l' amo.—Veurá treguis lo barret.

L' italiá se 'l tragué.

—Ara treguis l' americana.

L' italiá 's quedá en mánegas de camisa.

—Ara, al carrer. Quan porti 'l preu del dinar li tornaré aqueixas prendas.

Y l' italianet sortí á fora, ab un fret que pelava, fins al home que hagués acabat de dinar. Aixís va trobarlo un vigilant, al qual li contá ab tots los pels y senyals tan estupenda aventura.

Si cada vegada que tracta de menjar li va succehint lo mateix, aviat podrá ajeures al mitj del carrer, dihent:

—Dispénsinme si 'm fico al llit sense camisa: ara mateix acabo de menjármela.

Crech que aquest any la societat monopolisadora dels mistos de cerilla, ha repartit entre 'ls séus socis un dividendo molt grasset.

No té res d' extrany que 'l negoci li marxi vent en popa.

¿Y saben per qué no te res d' extrany?

Aviat ho còmpondrán per lo que vaig á dirlos.

En virtut de la ley las capsas han de contenir un número de cerillas expressament tassat.

Peró 'ls Srs. fabricants van reservar-se 'l dret de posar en venta unas capsetas *especiales*, que per la

forma no 's diferencian de las reglamentarias, pero sí pel seu contingut. En la que mes hi ha una merma de cerillas que pel cap baix arriba al deu per cent.

Ara bé, fassin una proba. Segueixin kioskos, estanchs, expendedorías de mistos, y per tot arreu no hi trobarán mes que capsas *especiales*: las reglamentarias brillan per la seva ausencia.

—Al magatzém no 'ns ne donan—diuhen los expendedors.

Y si n' hi ha algún que vulgui ser franch ab vos-t's els hi dirá:

—Bé vaja: de reglamentarias ens n' entregan un parell de dotzenas ab l' encárrech no pas de donarlas al consúm, sino de tenirlas previngudas per quan se presenti l' inspecció.

*
*
*

Aixís, de una manera tan solapada, s' están defraudant los interessos del públich.

Y la companyia monopolisadora continuarà coment aquest abús, fins que de una manera *especial* quedi terminantment prohibida l' elaboració y venta de capsas *especiales*.

Espigolo en un periódich de París.

«Baixan dos senyors molt ben vestits del tren de Versalles y un d' ells en veu alta y ayre molt respectuós diu dirigintse al altre:

—»Passi, Sr. Ministre.

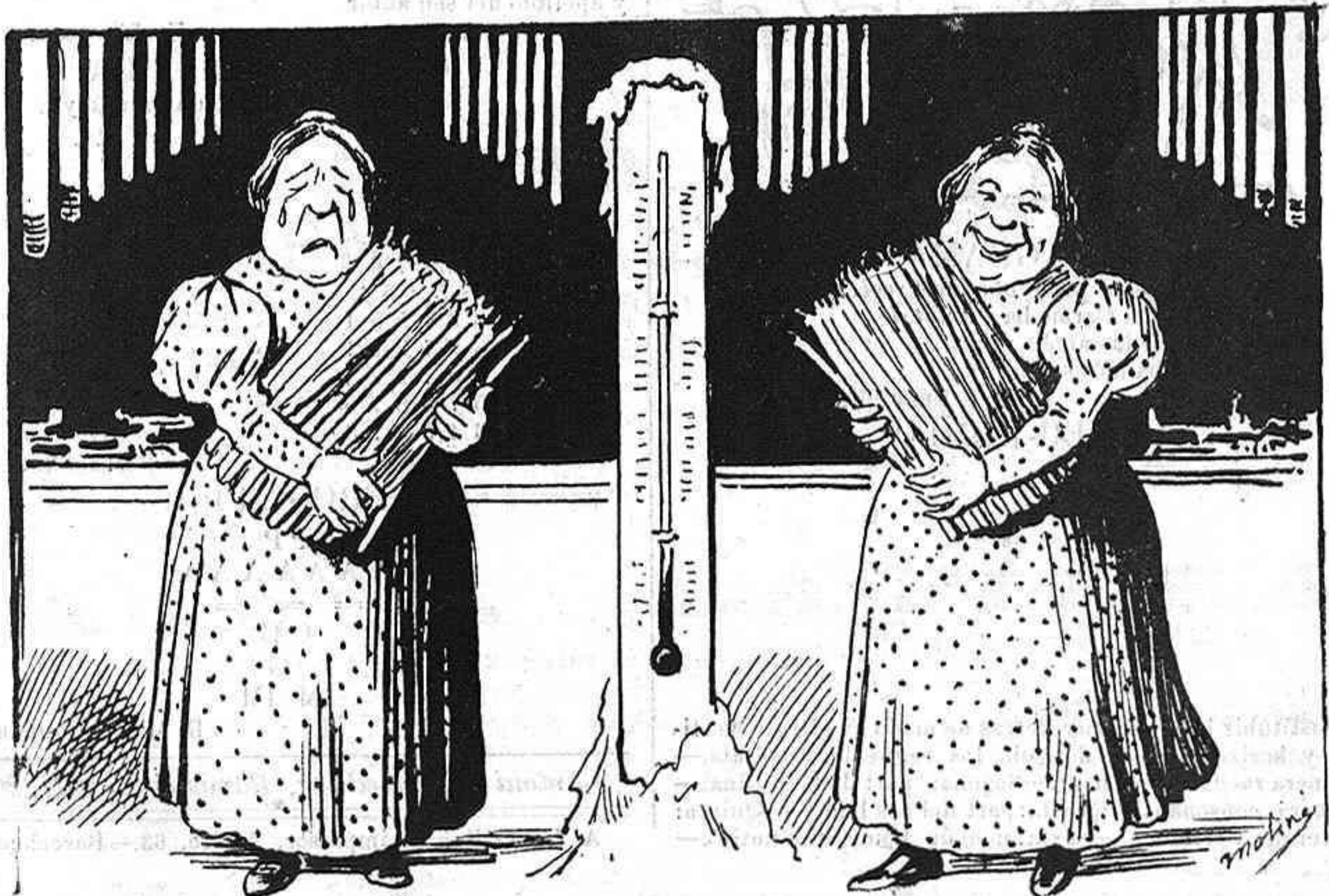
»La multitud de badochs se precipita al seu pas, els mira, els rodeja. Llavoras lo según diu al primer en alta veu:

—»Es cert que Versalles está infestat de mosquits?

—»Sí, senyor Ministre—contesta l' altre,—pero no hi ha que apurarse: tot te remey.

»Llavoras l' un y l' altre simultáneament llan an sobre la multitud milers de prospectes de uns *Polvos*

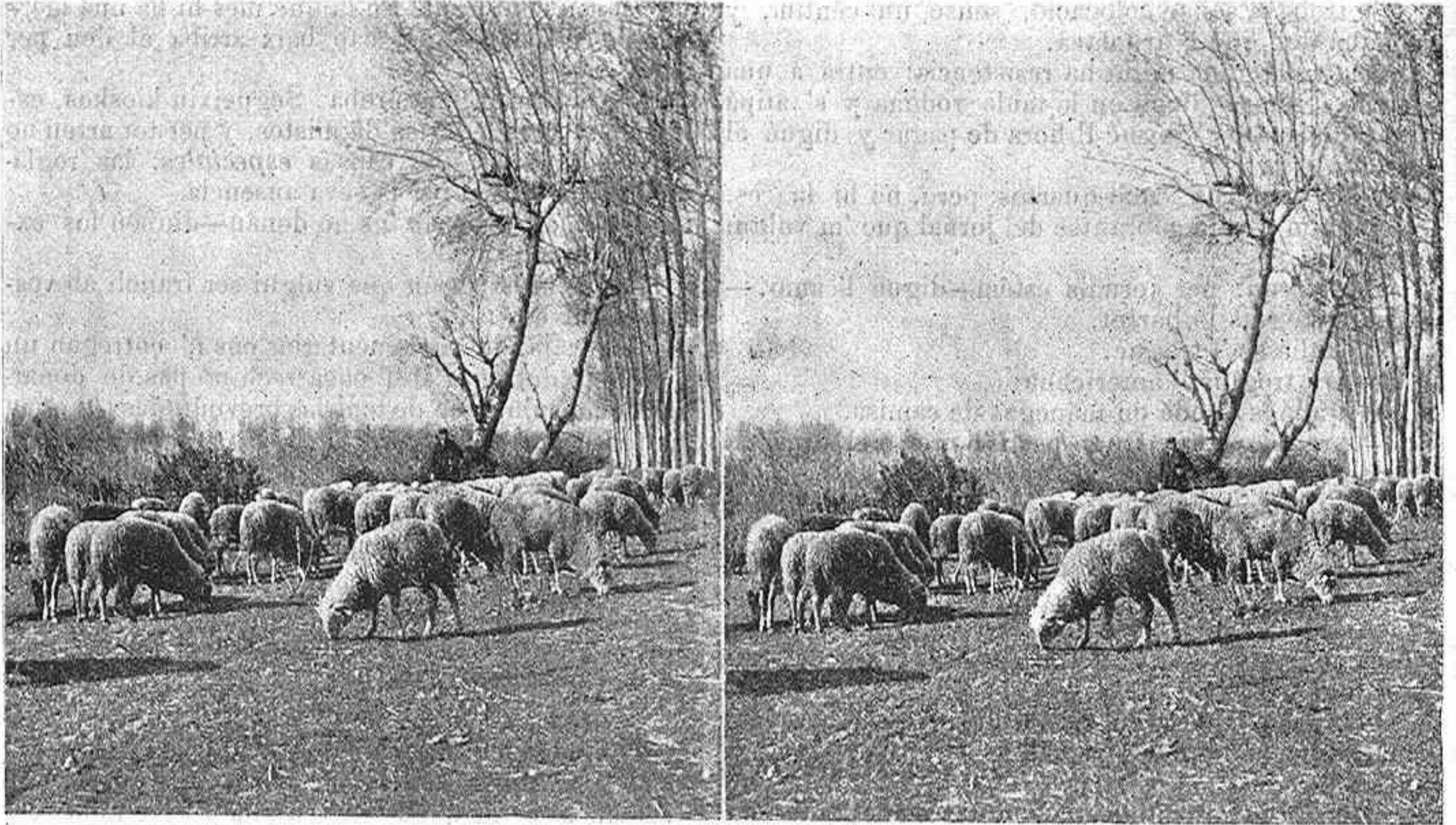
DITXOS POPULARS

Si la Candelera plora,
no hi ha diu, el fret es fora.

Si la Candelera riu,
ja se sab, el fret es viu.

L' ESTEREOSCOP DE «LA ESQUELLA» (*)

Un remat de bens.

(Fot. Rus.)

insecticidas, y montant en sas bicicletas van sembrantne 'l seu camí.»

Hem de confessar que aquest reclám es més enginyós que 'l de aquell parell d' enzas del sombrero que 's passejan tot lo dia per la Rambla de Barcelona.

ANAGRAMA

—¡Qu' es poch tot aquest roser!
—Com la Carme ha tret total
y tallar las arrels vivas
no hi ha més se morirá.

PEPET PANXETA.

CREU-ROMBO

Sustituhir los punts per lletres de modo que llegit vertical y horizontalment donguin los següents resultats:—
Primera ratlla: consonant.—Segona: part de la gallina.—
Tercera: consonant.—Quarta: part del cos humá.—Quinta:
carrer de Barcelona.—Sexta: nom de home (diminutiu).—

Séptima, consonant.—Octava: quan un ha menjat molt n' está.—Novena: vocal.

PE-GRA.

TRENCA-CLOSCAS

ANTONI TROMS
BERGA

Formar ab aquestas lletres lo títul d' una ópera y lo nom y apellido del seu autor.

UN LLAGOSTÍ.

BOTELLA NUMÉRICA

	4	5			
	5	4	5	>	>
	5	1	5	>	>
	3	7	5	>	>
	1	2	2	4	>
	1	8	6	7	5
	3	4	2	2	7
	6	4	8	6	4
	6	1	8	8	1
	6	4	8	6	7
	6	4	8	8	7
	5	1	5	7	8
	1	2	3	4	5

P. SALÓM MORENA.

GEROGLIFICH

PP
A A A A A A
= = =
CC
C
IM IM

R. MARTI CORBERA.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

(*) En la llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, trobaran els nostres lectors al preu de 6 pessetas cada un, magnífichs y perfeccionats aparatos pera mirar aquestas vistas, á las quals dona un relleu extraordinari.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

«LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

ACABA de salir el **6.º cuaderno**

DE ESTE EXPLÉNDIDO ALBUM DE FOTOGRAFÍAS INÉDITAS

EL ÚNICO ALBUM

que ha logrado unir la más sorprendente perfección artística con la más inverosímil baratura.

Fotografías de FERNANDO RUS.—Grabado de P. BONET.—Papel LA VIZCAINA.—Impresión A. LÓPEZ ROBERT

El 6.º cuaderno ha causado sensación

Sus 16 vistas son 16 maravillas. 16 bellezas. 16 obras de arte

BARCELONA A LA VISTA

6.º cuaderno

No hay album que rivalice con

**BARCELONA
A LA VISTA**

ACABA DE PUBLICARSE

**ANUARIO RIERA
PARA 1897**

GUIA GENERAL DE CATALUÑA

Comercio, Industria, Profesiones, Artes y Oficios, Propiedad Urbana, Rústica y Pecuaria, Datos estadísticos, Geográficos y descriptivos

150,000 señas

INDISPENSABLE Á TODO ESCRITORIO.

Precio **10** pesetas. Provincias **11**.

Alfonso Pérez Nieva

AGATA

NOVELA. Ilustrada por F. Gómez Soler.

B. Pérez Galdós

LA FIERA

DRAMA EN TRES ACTOS. Ptas. 2.

LA PRÓXIMA SEMANA SORTIRÁ

UN CASAMENT A PROVA

PER **C. Gumá**

ab dibuixos de M. Moliné

Preu 2 rals.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuu, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certíficat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

REVISTA DEL MES (per L. ENSEÑAT.)

L. Ensenyat 1897

Gats que poblan la taulada
reys de broma, ayret molt fi,

caballs mudats... es á dí,
en resúm, una *gatada*.